

Келісілген
«66 мектеп-лицейі» КММ-нің кәсіподақ
комитетімен

Бекітсін
«66 мектеп-лицейі» КММ-нің
директоры Мисюрин Н.М.

Педагогтің кәсіби әдеп кодексі
Қарағанды қаласының білім бөлімі
Қарағанды қаласының "66 мектеп-лицейі" КММ

I - тарау. Жалпы ережелер

1. Кодекс-бұл негізгі моральдық-этикалық нормалар мен әлеуметтік мінез-құлық ережелерінің жиынтығы, оны ұстана отырып, біз мектептің жоғары беделін нығайтамыз, оның беделін қолдаймыз және мұғалімдер мен оқушылардың алдыңғы буынының дәстүрлерін жалғастырамыз.
2. Кодекс оқушылардың, мұғалімдер мен мектеп қызметкерлерінің бір-біріне және қоршаған ортаға құрметпен, сыпайы және қамқор қарым-қатынасты, мектептің жұмыс істеуі үшін ынтымақтастық пен жауапкершілік аспектілерін қамтуы тиіс бірлескен тіршілік әрекетінің негізгі қағидаларын анықтайды.
3. Педагогтердің осы кодекс кәсіби этиканың негізгі нормаларын анықтайды, олар:
 - мұғалімдер мен оқушылар, сондай-ақ білім беру ұйымы жұртшылығының басқа да мүшелері арасындағы қарым-қатынастарды реттейді;
 - олардың адами құндылығы мен қадір-қасиетін қорғайды;
 - педагогтердің кәсіби қызметінің сапасын және олардың кәсібінің абыройын қолдайды;
 - сенім, жауапкершілік және әділдікке негізделген білім беру ұйымының мәдениетін қалыптастырады.
4. Кодекс білім беру ұйымының барлық педагогтарына қолданылады.
5. Басшы, мектеп кеңесі, мектеп әкімшілігі, этика жөніндегі комиссия, мұғалімдер және басқа да мектеп қызметкерлері, ата-аналар осы кодекстің сақталуына ықпал етеді.
6. Кодекс оқу-тәрбие процесінің барлық қатысушыларын (балаларды, ата-аналарды, педагогтарды) таныстыру үшін ашық құжат болып табылады. Кодекстің мазмұны педагогтердің назарына педагогикалық кеңесте, ата – аналар жиналыстарында, балалар сынып сағаттарында жеткізіледі. Жаңадан келгендер міндетті түрде осы құжатпен танысады.
Кодекстің негізіне мынадай қағидастар салынған: адамгершілік, әділдік, кәсіпқойлық, жауапкершілік, төзімділік, демократиялық, әріптестік және ынтымақтастық.
3. Кодекс басқару құралы болғандықтан, салыстырмалы түрде жаңа болса да, қызметкерлерді оған қалай қарау керектігін үйрету керек. Қиын этикалық жағдайларды шешу үшін оны қолдануды үйреніңіз. Ол үшін" Әдеп жөніндегі комиссия " құрылады, оның міндеттеріне қызметкерлердің мәселелерін қабылдау, этикалық жағдайларды талдау, осындай жағдайларға ден қою кіреді.

II-тарау.

Педагог мінез-құлқының негізгі нормалары

1. Мұғалімнің кәсіби этикасы кәсіпті, өз жұмысына деген адалдықты және өз міндеттерін орындауда жауапкершілік сезімін талап етеді. 2. Мұғалім өзіне қатысты талап қояды және өзін-өзі жетілдіруге ұмтылады. Мұғалімге өзін-өзі бақылау, өзін-өзі анықтау және өзін-өзі тәрбиелеу тән. Мұғалім ешқашан ұстамдылық сезімін жоғалтпауы керек.

3. Мұғалім үшін үнемі жаңару қажет. Ол өзінің білімімен, біліктілігін арттырумен және ең жақсы жұмыс әдістерін іздеумен айналысады. Мұғалім үнемі сөйлеу және қарым-қатынас мәдениетіне тырысады.

4. Педагог өзіне сеніп тапсырылған педагогикалық жұмыстың – өскелең ұрпақтың білім алуының сапасы мен нәтижелеріне жауапты болады.

5. Мұғалім оның бақылауында қалған балалардың физикалық, зияткерлік, эмоционалды және рухани дамуына жауап береді. 6. Педагог оған әкімшілік жүктеген міндеттер мен сенген ресурстар үшін жауап береді.

7. Өзінің мінез-құлқымен мұғалім мұғалімнің тарихи қалыптасқан кәсіби абыройын қолдайды және қорғайды.

7. Педагог жас ұрпаққа ұлттық және жалпыадамзаттық мәдени құндылықтарды береді, мәдени даму процесіне барынша қатысады.

8. Оқушыларымен қарым-қатынаста және барлық басқа жағдайларда да мұғалім сыпайы және мәдени сөйлейді.. Ол этикет нормаларын біледі және сақтайды.

9. Мұғалімнің беделі құзыреттілікке, әділеттілікке, әдептілікке, оқушыларына қамқорлық жасауға негізделген.

10. Мұғалім өзінің жағымды қасиетімен тәрбиелейді. Ол морализациядан аулақ болады, айыптауға асықпайды және басқалардан өзін сақтай алмайтындығын талап етпейді.

11. Педагогтің жеке өміріне қол сұғылмауға құқығы бар, алайда ол таңдаған өмір салты кәсіптің беделіне нұқсан келтірмеуге, оның оқушылармен және әріптестермен қарым-қатынасын бұрмаламауға немесе кәсіби міндеттерін атқаруға кедергі келтірмеуге тиіс.

12. Мұғалім өзінің беделін бағалайды.

13. Мұғалім адал адам және Қазақстан Республикасының заңнамасын қатаң сақтайды. Жемқорлықпен айналысу мұғалімнің кәсіби этикасымен үйлеспейді.

III-тарау. Мұғалімнің басқа адамдармен қарым-қатынасы

Мұғалімнің оқушылармен қарым-қатынасы

1.1. Мұғалімнің өзі өзара құрметке негізделген оқушыларменмен қарым-қатынас стилін таңдайды.

1.2. Мұғалімнің оқушыға деген талабы позитивті, мұғалімнің кәсіби этикасының негізі және оның өзін-өзі дамытудың негізі болып табылады.

1.3. Мұғалім оқушыларында жағымды қасиеттер мен қатынастарды дамытуға ықпал ететін жұмыс әдістерін таңдайды: бостандылық, бастамашылдық, жауапкершілік,

өзін-өзі бақылау, өзін-өзі тәрбиелеу, ынтымақтастыққа және басқаларға көмектесуге деген ұмтылыс.

1.4. Оқушылардың мінез-құлқы мен жетістіктерін бағалау кезінде мұғалім олардың өзін-өзі бағалауы мен күшіне деген сенімін нығайтуға, жетілдіруге мүмкіндік көрсетуге, оқуға деген ынтасын арттыруға тырысады.

1.5. Мұғалім өзінің барлық оқушыларына бейтарап, бірдей мейірімді және мейірімді. Оқушыны негізсіз төмендететін бағалау шешімдерін қабылдай отырып, мұғалім өз қатесін тез арада түзетуге тырысуы керек.

1.6. Оқушылардың жетістіктерін баллмен бағалау кезінде мұғалім объективтілік пен әділеттілікке ұмтылады. Үлгерімнің көрінуін жасанды түрде ұстап тұру және жазбаша жұмыстар мен бақылау тексерістері кезінде оқушылардың қателіктерін түзету үшін бағалау балдарын біржақты төмендетуге немесе асыра бағалауға жол берілмейді.

1.7. Заңнамада көзделген жағдайларды қоспағанда, педагогке өзіне оқушы сеніп тапсырған ақпаратты басқа адамдарға хабарлауға тыйым салынады.

1.8. Педагог өзінің қызметтік жағдайын теріс пайдаланбайды. Ол оқушыларын жұмсай алмайды, олардан қандай да бір қызмет немесе жақсылық талап ете алмайды.

1.9. Педагог өз оқушысынан өз жұмысы үшін сыйақы, оның ішінде қосымша сыйақы талап етуге құқығы жоқ. Егер мұғалім жеке практикамен айналысса, еңбекке ақы төлеу шарттары жұмыстың басында келісіліп, келісім-шартпен бекітілуі керек.

1.10. Мұғалім өз оқушыларының діни сенімдері мен саяси көзқарастарына шыдамды. Оның студенттерге пікірталас арқылы емес, өз көзқарастарын енгізуге құқығы жоқ.

1.11. Мұғалім әртүрлі ақпарат көздерін пайдалануға құқылы. Оқушыларға ақпаратты іріктеу және беру кезінде мұғалім объективтілік, фитнес және әдептілік принциптерін сақтайды. Ақпараттың біржақты бұрмалануы немесе оның авторлығын өзгертуге жол берілмейді.

1.12. Мұғалім өз қалауы бойынша білім беру іс-әрекетінің түрін таңдап, кәсіби тұрғыдан қолайлы, жауапты және лайықты болса, білім берудің жаңа әдістерін жасай алады.

Педагогтер арасындағы қарым-қатынас

2.1. Мұғалімдер арасындағы қарым-қатынас алқалық, серіктестік және құрмет қағидаттарына негізделген. Мұғалім тек өзін ғана емес өз әріптестерінің беделі де қорғайды. Ол әріптестеріне оқушылардың немесе басқалардың көзінше кемсітпейді.

2.2. Мұғалім мәдени адамның үлгісі ретінде әрқашан әріптесімен амандасуға (амандасуға) міндетті, басқа мінез-құлықтың көрінісі әріптесін құрметтемеу (елемеу) ретінде қарастырылуы мүмкін. Немқұрайдылыққа жол берілмейді.

2.3. Мұғалімдер қарым-қатынаста негізсіз және жанжалды қақтығыстардан аулақ болады. Келіспеушіліктер туындаған жағдайда олар оларды сындарлы шешуге тырысады. Егер мұғалімдер туындаған жағдайда жалпы шешімге (келісімге) келе алмаса, онда тараптардың бірі этика жөніндегі комиссияға осы жағдайды талдауға көмектесу туралы өтініш жіберуге құқылы, ал комиссияның өзі жағдайды басшыға хабарлау не хабарламауы туралы шешім қабылдайды.

2.4. Мұғалімдер ортақ жұмысты орындау кезінде олардың серіктестігіне кедергі келтіретін бәсекелестіктен аулақ болуға тырысады. Педагогтерді өзара көмек, қолдау,

ашықтық және сенім біріктіреді.

2.5. Мұғалімді сын үшін і қудалауға қатаң тыйым салынады. Сын, ең алдымен, ішкі болуы керек, яғни ол мұғалімдер арасындағы білім беру ұйымдарында бетке-бет айтылу керек, ал сыртынан емес. Өсектерге орын болмауы керек.

Жанжалдар туындаған кезде қызметкерлердің жұмыс сәттерін талқылауға және жеке тұлғалардың лауазымдық өкілеттіктерін көрсете отырып, мектептен тыс жерде, оның ішінде интернеттің әлеуметтік желілерінде өз ұйымының өмірін талқылауға құқығы жоқ.

Егер бұндай оқиға болса, Әдеп жөніндегі комиссия мүшелері немесе басқа қызметкерлер, сондай-ақ оқушылар анықтаса, онда Комиссия осы заңсыз іс-әрекетте әшкереленген "тәртіп бұзушыны" (педагог, оқушы, қызметкер, ата-ана) ерекше педагогикалық кеңеске шақыруға және оны белгілі бір тәртіптік жауапкершілікке тартуға құқылы.

2.6. Оқу орнынан тыс мектеп туралы мұғалімдердің оң пікірлері, ойлары мен жарнамалары, атап айтқанда: ғылыми-практикалық конференцияларда, ғылыми отырыстарда, мектептен тыс мастер-класстарда қолайлы және тіпті құпталады.

2.7. Сын, егер оған жауап болмаса, егер ол әкімшілік тарапынан қудалауды тудырса немесе қылмыстық әрекет анықталған жағдайда ғана жария етілуі керек.

Әріптестердің немесе әкімшіліктің жұмысына, шешімдеріне, көзқарастары мен әрекеттеріне бағытталған сын сынға ұшыраған адамды кемсітпеуі керек. Ол негізді, әдепті, байсалды, мейірімді болуы керек. Педагогикалық өмірдегі маңызды мәселелер мен шешімдер ашық педагогикалық пікірталастарда талқыланады және қабылданады.

2.8. Мұғалімдер бір-бірінің қателіктері жасырмай. Егер бұл Әдеп жөніндегі комиссияға белгілі болса, онда ол жасырын қателерді, теріс қылықтарды және т. б. анықтау бойынша тергеуді бастауға құқылы.

Әкімшілікпен өзара қарым-қатынас

3.1. Педагогтің кәсіби этика кодексі сөз және сенім бостандығы, төзімділік, демократиялылық және әділеттілік қағидаттарына негізделеді.

Мектеп әкімшілігі білім беру қызметінің негізгі субъектісі ретінде мұғалімнің қабілеттері мен дағдыларын толық ашу үшін қолдан келгеннің бәрін жасайды.

3.2. Мектепте қарым-қатынас мәдениеті сақталады, ол өзара құрметпен, мейірімділікпен және ортақ тіл таба білумен көрінеді. Осындай ахуалды сақтау үшін мектептің құрылымдық бөлімшесінің басшысы және Әдеп жөніндегі Комиссия жауапты болады.

3.3. Мектеп әкімшілігі әр түрлі саяси, діни, философиялық көзқарастарға, талғамдар мен пікірлерге шыдамды, көзқарастармен алмасуға, келіссөздер жүргізуге және ортақ тіл табуға жағдай жасайды. Педагогтердің әртүрлі мәртебелері, біліктілік санаттары мен міндеттері барлық педагогтердің өз пікірін тең білдіруіне және өз нанымдарын қорғауға кедергі келтірмеуі тиіс.

3.4. Әкімшілік мұғалімдерді өздерінің нанымдары үшін немесе жеке ұнатулар немесе ұнатпау негізінде кемсітуге, елемеуге немесе қудалауға болмайды. Әкімшіліктің әр мұғаліммен қарым-қатынасы теңдік принципіне негізделген.

3.5. Әкімшілік мұғалімнің жеке өмірі туралы және оның Еңбек міндеттерін орындаумен байланысты емес ақпаратты талап ете алмайды немесе жинай алмайды.

- 3.6. Құрылымдық бөлімше басшысының бағалаулары мен шешімдері әділ және педагогтардың нақты жетістіктері мен фактілеріне негізделуі тиіс.
- 3.7. Мұғалімдер әкімшіліктен мектеп жұмысы үшін маңызды ақпарат алуға құқылы. Әкімшілік мұғалімнің мансабына және оның жұмысының сапасына әсер етуі мүмкін ақпаратты жасыруға немесе бұрмалауға құқылы емес. Ұйымда педагогикалық қоғамдастық үшін маңызды шешімдер ашықтық және жалпы қатысу қағидаттары негізінде қабылданады.
- 3.8. Интригалар, шешілмейтін қақтығыстар, әріптестерге зиян келтіру және Педагогикалық қоғамдастықтағы бөліну білім беру ұйымының тікелей функцияларын орындауына кедергі келтіреді.
- Бөлімше басшысының туындаған жанжалды шешуде шешім қабылдаудағы түпкілікті құқығы қалады, бірақ Әдеп жөніндегі Комиссия Комиссия мүшелері алқалы түрде қабылдаған қандай да бір шешімді қабылдау туралы педкеңеске және басшыға ұсынуы (дәлелді түрде, алынған дәлелдемелердің негізінде) мүмкін, сондай-ақ басшы педкеңестің шешімі мен комиссияның ұсынымына қарамастан, оның өз құзыреті шегінде шешім қабылдауға құқығы бар.
- 3.9. Мектеп мұғалімдері әкімшілікке құрметпен қарайды, бағыныстылықты сақтайды және әкімшілікпен жанжал туындаған кезде оны этикалық нормаларды сақтай отырып шешуге тырысады. Егер қандай да бір себептермен өзгеше болмаса, онда жанжалды Әдеп жөніндегі комиссия қарастырады
- 3.10. Мұғалімдер мен әкімшілік қызметкерлер материалдық және басқа ресурстарды мұқият және негізді түрде жұмсауы керек. Олардың кешеннің мүлкін (кабинет, жиһаз, телефон, телефакс, компьютер, көшіру техникасы, басқа да жабдықтар, пошта қызметтері, көлік құралдары, құрал-саймандар мен материалдар), сондай-ақ өзінің жұмыс уақытын жеке мұқтаждар үшін пайдалануға құқығы жоқ. Мұғалімдерге заттар мен жұмыс уақытын пайдалануға рұқсат етілген жағдайлар ұйымның мүлкін сақтау ережелерімен реттелуі керек.
- 3.11. Педагог және мектеп бөлімшесінің басшысы объективті және риясыз. Оның ресми шешімдері өз мүдделеріне, сондай-ақ отбасы мүшелерінің, туыстары мен достарының жеке мүдделеріне бағынбайды.
- 3.12. Егер педагог өзі өзі мүдделі шешімдер қабылдауға міндетті кеңестің, Комиссияның немесе өзге де жұмыс тобының мүшесі болып табылса және осыған байланысты бейтараптықты сақтай алмаса, ол бұл туралы талқылауға қатысатын адамдарға хабарлайды және дауыс беруден немесе дауыс беруден өздігінен бас тартады.
- 3.13. Мұғалім сот дауында өз ұйымын басқа ұйыммен, кәсіпорынмен немесе жеке тұлғалармен ұсына алмайды, егер қандай да бір жеке мүдделер немесе іс бойынша серіктестермен байланысты болса және ол істің белгілі бір нәтижесіне қызығушылық танытуы мүмкін болса. ол өзінің мүддесі туралы әкімшілік басшысына және осы істі қарайтын адамдарға хабарлауы керек.

Оқушылардың ата-аналары мен қамқоршыларымен қарым-қатынас

4.1. Балаларды тәрбиелеу мәселелері бойынша ата – аналарға кеңес беру-педагог қызметінің маңызды бөлігі. Ол мектепте қабылданған этикалық қағидаларға негізделген қақтығыстардың себептерін жояды.

4.2. Мұғалім балалардың ата-аналары немесе қамқоршылары туралы пікірін немесе

балалар туралы ата-аналардың немесе қамқоршылардың пікірлерін жария етпейді. Мұндай пікірді екінші тарапқа мұғалімге аталған пікірді аяқтаған адамның келісімімен ғана беруге болады.

4.3. Мұғалімдер оқушылардың ата-аналарымен құрметпен және жылы шырайлы қарым-қатынас жасауы керек; ата-аналар комитеттерін мұғалімдер үшін құттықтаулар және т.б. ұйымдастыруға құқығы жоқ.

4.4. Мұғалімдердің ата-аналармен қарым-қатынасы балалардың жеке басы мен жетістіктерін бағалауға әсер етпеуі керек.

4.5. Мұғалімдердің оқушылармен қарым-қатынасына және олардың бағасына олардың ата-аналары немесе мектеп қамқоршылары көрсеткен қолдау әсер етпеуі керек.

4.6. Мектептің құрылымдық бөлімшесінің басшысы немесе педагог оқушылардың ата-аналарынан кез келген риясыз көмекті білім беру ұйымына арналған қабылдай алады. Мұндай көмек көрсету туралы жұртшылықты хабардар етіп, оның атынан көпшілік алдында алғыс айту қажет.

Қоғаммен қарым-қатынас

5.1. Мұғалім тек мұғалім, жаттықтырушы және балалар тәрбиешісі ғана емес, сонымен бірге қоғамдық ағартушы, мәдени құндылықтарды сақтаушы, лайықты, білімді адам.

5.2. Мұғалім қоғамдастықтың барлық топтарының дұрыс өзара әрекеттесуіне өз үлесін қосуға тырысады. Жеке өмірде ғана емес, қоғамдық өмірде де мұғалім жанжалдан, дау-тартыстан аулақ болады. Ол басқаларға қарағанда проблемаларды, келіспеушіліктерді алдын-ала білуге және шешуге дайын, оларды шешу жолдарын біледі.

5.3. Мұғалім өзінің азаматтық парызы мен әлеуметтік рөлін жақсы түсінеді және орындайды, ерекше ерекшелікке жол бермейді, бірақ сонымен бірге кез-келген ортаға бейімделіп, онымен бірігуге бейім емес.

5.4. Педагог ағарту саласындағы мектеп, өңірлік немесе мемлекеттік саясат, сондай-ақ білім беру процесіне қатысушылардың іс-әрекеттері туралы өз пікірін ашық (жазбаша немесе ауызша нысанда) айтуға құқылы, алайда оның тұжырымдары біржақты емес, зиянды және қорлайтын бола алмайды.

5.5 Педагог құпия қызметтік ақпаратты жариялауға құқығы жоқ.